

podpisani si ne morejo kaj, da bi v neopravičanem preziranju Tuška in v prestavljanju Wastlerja po vseh pogojih, ki jih je postavil razglas, ne zagledali, da se prezirajo domače učiteljske moči. Podpisani tedaj vprašajo iz vzrokov, ki so navedeni v prvem vprašanju, Nj. eksc. cesarskega namestnika: ali je c. kr. vlada pri volji, v prihodnje svojo moč staviti zoper tako ravnanje, ki je nasprotno namenu učenja in načelu ravnopravnosti. (Sledijo podpisi: Svetec, dr. Bleiweis, dr. E. Costa, dr. Lovro Toman, Kapele.)

Dopisi.

Iz Zagreba 9. sveč. ☺ — V sredo 7. dne t. m. osnovali so tukajšnji pravniki (juristi) v redutni, krasno okinčani dvorani v resnici sijajen ples, lahko se reče, da so prekosili s tem vse druge zabave, kar jih je bilo letos v Zagrebu. Čez 600 ljudi vseh stanov se je zbralo, med njimi so tudi sedaj v Zagrebu bivajoči vladika Strossmayer, patrijarh Maširević in ban baron Sokčević društvo počastili. Brzjavni pozdravi prispeli so iz Beča in Kraljevice v Primorju. — Tudi zagrebški Slovenci smo na Svečnico spomin Vodnikov v gostilnici „pri zelenem drevesu“ obhajali. Bilo nas je v veseli družbi vseh skupaj do 60 oseb različnih stanov. Gospod prof. Macun odprl je besedo s primernim govorom. Gosp. Zarnik, izbran, za stola ravnatelja, je marsiktero dobro odkril in uganil. Med ostalimi nas je posebno razveseljeval g. Matevž Trnovec s svojo deklamacijo „Kralj Matjaž“ in drugimi smešnimi pripovedkami. Milo nam je bilo, da med precejšnjo množico povabljenih gostov nas je počastil tudi veleučeni in slavni gospod dr. Matija Smodka, kr. profesor na tukajšnji pravniški akademii, mož, ki je prvi jel učiti jugoslovenski jezik na tem učilišči. Pozno v noč že obiskala sta nas tudi g. Kolarić, poslanec na hrvaškem zboru, ki se je že toliko v Sevnici Slovencem prikupil, in tukajšnji pravoslavni duhovnik častiti gosp. Vujnović. V veselem društvu pogovarjaje, pevaje in zdravice pošiljaje po vsem svetu sedeli smo do rane zore in jako zadovoljni zapustili smo spomina vredno družbico.

Iz Maribora 11. svečana. —s— Dr. Srnec in dr. Pavlič sta imenovana odvetnika (advokata), uni na Kozjem, ta v Vélkovcu, — vesela priča, da se Slovenec ne zameri sedanji vladi, ako se Slovenca spoznáva, kakor je to popred bilo. Njuni odhod obžaluje tukajšnja čitavnica, Slovenci pa dobijo zato dve novi slovenski pisarnici. Kajti obadva imata trdno voljo za slovenske stranke pisati slovenska pisma za vse reči in pri vsaki inštancii. Odpira se jima tedaj lep in obširen delokrog za slovenstvo in njuna krepka volja in duševna moč ste nam poroka, da vse zapreke na tem potu in poslu podereta. Njuno dosedanje delo v naši čitavnici je pa zapisano z zlatimi črkami v spominu in zapisnikih naših. — Nezaupnico, ki se je poslala g. Feyrerju in Lešniku, bi še več domorodcev iz Ruj in v Slovenskih goricah rado podpisalo, pa jim nije prišla v roke. Ker se o tem vprašuje, naj bode vsem rečeno, da so volivci kmečkih srenj mariborskega, bistriškega in šentlenartskega okraja hoteli svojima poslancema dokazati, da je večina njunih volivcev ž njunim glasovanjem v najvažnejših prašanjih nezadovoljna in ravno nasprotnega mnenja in je ju s tem hotela napotiti, naj odstopita. Za ta dokaz je ono število zadostilo. Danes leto pa lahko pri novih volitvah, ako Bog dá, vsi svoje prepričanje pokažemo ter si priskrbimo boljših poslancev; kajti družega postavnega sredstva nimamo, da bi ju k odstopu primorali. — Srenja Frauhauska je gospoda Dragotina Jenkota, koncipista in jugoslovanskega tolmača pri popečiteljstvu pravdoslovja v pripoznanje

njegovih zaslug za slovenstvo poprek in posebno zavolj slovenske prestave zakonika — si izvolila za svojega častnega srenjana. Slava Vam!

Iz Ljubljane. Seja deželnega zbora v ponedeljek je bila dolga (trajala je še čez štiri popoldne) in vihar na nobena druga, razun tiste o adresi. Izprva je mirno tekla, dokler ni prišel šolski predlog zavoljo učnega jezika v ljudskih in srednjih šolah na vrsto. — Predsednik dr. pl. Wurzbach je med drugim naznanil peticijo (prošnjo), ki jo je iz Tržiča dobil poslanec Brolich v tistem smislu kakor poslanec Dežman iz Idrije: naj bi se ne sprejel dr. Bleiweisov in njegovih družnikov predlog. — Potem je naznanil vprašanje, ki jo je stavilo mnogo poslancev do c. kr. deželne vlade: kako je to, da je na zahtevanje c. k. deželne sodnije ljubljanske*) se ustavilo 10. t. m. seštevanje glasov, ki so jih volivci kranjske kupčijske in obrtnijske zbornice poslali zbornici. Osupnil je ta ukaz dotično komisijo in tudi drugo občinstvo, tako, da so mnogi poslanci vprašali: s čim da c. k. deželna vlada more upravičiti tisti ukaz, ki je škrutinjo ustavil, in ali c. k. deželno sodnijo ni volja, da se brez ovére dovrši seštevanje glasov? — Njih eksc. gosp. deželni poglavar je obljubil, da odgovori v eni prihodnjih sej. — Za tem je prišla vodna postava na vrsto, ki je bila kmali pri kraji. — Zdaj pa se začne razprava o gori omenjeni šolski zadevi. Pred vsem poprime besedo Njih eksc. deželni poglavar, da pové, kaj vlada misli o tem predlogu. Vse verno poslušaj in večkrat se slišijo „dobro“-klici. On pravi, da vlada želi, da se šolska mladina temeljito nauči slovenskega jezika; vlada se tedaj ne ustavlja predlogu, kateri želi, da se obširnejše vpelje slovenski jezik v šole; al le to ni pravo, da bi se to dovršilo po deželni postavi, ker ta stvar spada v vladino eksekucijo. — Dr. Bleiweis bere zdaj obširno sporočilo dotičnega odbora, kateri upravičuje bravcem našim že znani predlog z nekimi premembami popolnoma; vsi odborniki (Njih eksc. baron Schloissnigg, dr. Bleiweis, dr. E. Costa, Svetec, dr. Toman, baron Zois) so bili za ta predlog, le edini dr. pl. Wurzbach ne, ki ga sicer tudi za pravičnega priznava, pa ne za koristnega! Prvi se vzdigne zoper predlog poslanec Kromer in ga hudo pobija, napada „prenapete narodnjake“, da delajo nemir z jezičnimi zdražbami, napada duhovščino, ktera se vtikuje v narodne stvari in celó med drugim pravi: „Bral sem o časih, ko so svetinje (Reliquien und Kreutzpartikeln) s trte vili, svetinje na ozarah (am Anger) poberali in jih ljudstvu za rešilne navratke (amulette) prodajali. Al taki časi ne pridejo več, naj se posamni aposteljni napenjajo kakor koli“ itd. Kultura „nemška“ mu je čez vse. Silen vihar med poslanci in poslušalci je vstajal med govorom njegovim. — Za njim ostane baron Schloissnigg in tako mirno in tako jasno zagovarja predlog odborov, kakor ga more le tisti, kdor vé, kako žalostno se godí pravicam našega jezika v šolah, in kdor živo čuti potrebo, da se narodu pomaga. Kaj so nam šole naše prinesle po sedanjem stroji, vsak vé, kdor ne zatiskuje oči resnici; skusimo drugo pot, da vidimo, ali ne bo bolje po novem! Z veliko pohvalo je bil sprejet njegov govor. — Za njim poprime besedo dekan Toman ter pravi, da na grde napade Kromerjeve se ne spodobi odgovori; v prav izvrstnem govoru kaže, kako so nekteri poslanci 1863. leta mile grlice bili slovenščini, kako pa ji zdaj nasprotujejo! Ali hočete — pravi v sveti jezi — da je naš jezik še dalje mrtvi jezik kakor jezik latinski?! — Z veliko pohvalo od narodne strani končá

*) To zahtevanje se opira na neki „ingesendet“ v „Laibach. Zeit.“, kateri toži, da je nekdo nekemu volivcu po nekaki sili vzel volilni list in ga mu ni hotel nazaj dati.

svoj govor. — Za njim vstane grof Auersperg in kakor je od njega znano, v zvezde kuje nemško, edinoizveličavno kulturo, rekši, da „germanizem“ je dober genij! Naposled nasvetuje prestop na dnevni red. — Za njim govori dr. Toman tako-le: Gledé na to, kar smo slišali od deželne vlade, ki spoznava, da je neobhodno potrebno izobraževati slovenski jezik, in da se more prednašati zmiraj več predmetov v slovenskem jeziku, — gledé na to, da je pravica in potreba slovenskega jezika v sporočilu odborovem razložena na vse strani, — gledé na to, kar se je govorilo in kako se je govorilo popred od enega gosp. poslanca (Kromerja) tukaj, in se je govoriti smelo, — in gledé na prihodnost našo se mi ne zdi potrebno in za poštenega rodoljuba spodobno, kaj več govoriti, — in zato ne govorim več. Tako tudi mislijo moji prijatli. — In zato niso ne on, ne Svetec in ne Costa nič govorili, prepustivši poslednjo besedo le še poročevalcu dr. Bleiweisu. Za njim poprime še Dežman besedo in s tako strastjo govori zoper predlog hvalisaje nemško kulturo, da je med poslanci in poslušalci vstal tak šum in hrup, kakoršnega še ne pomnimo v zboru. — Poslednjo besedo imel je dr. Bleiweis kot poročevalec. Govori, ki smo jih danes slišali na desni in levi — pravi — kažejo, da nismo v kranjskem deželnem zboru, ampak da smo v Pavlovi cerkvi v Frankobrodu, — oni so bolj podoba, da branijo Šlezvik-Holštajnec proti sili danski, kakor da branijo svojo domačo deželo starodavne krivice. Žalostni so taki glasi v domači hiši! Po tem pobija Kromerjevo, Auerspergovo in Dežmanovo besedovanje in kaže Auerspergu in Dežmanu po lastnih njunih besedah, da uni ne more sodnik biti o naših zadevah, ker je enostranca se sam pokazal v predgovoru svojih „Volsklieder aus Krain,“ Dežman pa o pravdi 1849. leta s Rechfeldom národno zastavo tako visoko povzdigoval kakor povzdiguje zdaj nemško. Konečno navaja, kar je največi jezikoslovec nemški Jakob Grimm rekel o jeziku maternem in sklepa z besedami, da podiranje odborovega predloga je atentat (napad) na pravice in potrebe slovenskega naroda, — je napad na oktobersko diplomu! Zaupljivo izročamo svoj predlog vladi in ga vzamemo iz rok sedanjega deželnega zbora. Mnogovrstni klici so gospod predsedniku danes dali toliko opraviti, da opomina in zvonjenja nikdar še ni bilo toliko kot o tej razpravi, ktere konec je bil, da je predlog padel, z 18 glasmi zoper 13. Za predlog so glasovali sledeči zmiraj zvesti rodoljubi: Bleiweis, Costa, Kapele, Klemenčič, Koren, Lokar, Rozman, Schlossnig, Svetec, dr. Toman, dekan Toman, Zagorec, Zois — vsi ostali so glasovali zoper, razun barona Codelli-a, ki ga ni bilo v seji in pl. Strahla in dr. Zupana, ki sta silno razdraženo zbornico zapustila kmali. Ako bi bila tudi ona dva glasovala za predlog, ne bil bi zmagal, ker nasprotna stranka „zählte die Häupter ihrer Lieben und sieh! es fehlte kein theures Haupt!“ — Domača pravica pa s tem padom ni pokopana, kajti spolnile se bojo besede sporočila odborovega, ktero pravi: „ravnopravnost je goreče vprašanje v Avstrii vsi; ako jo izbrišete tudi danes iz dnevnega reda, zagotovljamo vas, da pride zopet na vrsto in dohaja tako dolgo, da bode rešeno po pravici! Ako Bog da in sreča junaška, dosežemo takrat popolno ravnopravnost, ki je še zdaj ni bilo v predlogu, pa se še ta stvar ni dovolila.

— Iz Gradca nam je došla prijetna novica, da je gosp. dr. Gregor Krek imenovan za pravega učitelja na visocih tehn. šolah in na viši realki v Gradcu.

— Slovenska slovnica v nemškem jeziku gosp. Fr. Levstika je prišla ravnokar na svetlo pod naslovom: „Die Slovenische Sprache nach ihren Redetheilen.“ Prodaja jo Giontini po 60 sold.

— Gledé na dopis iz Idrije v 6. listu nam piše gosp. župan, da so mestni računi do konca 1864. leta položeni, za 1865. pa se ravno zdaj za predlog mestnemu odboru sestavlja.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Najvažnejša stvar dandanes je načrt ogerske adrese. Zložil jo je vodnik magjarskega naroda Deak, in sliši se, da ogerski deželni zbor bode sprejel ta načrt brž ko ne od konca do kraja. Adresa ta zahteva stvari, ki se ne skladajo z edinstvom države, ker zahteva za Ogersko svoje odgovorno ministrstvo itd. Dunajski vladni časnik je že rekel, da je to veliko preveč! Glavne točke, ki jih po tej osnovi bode deželni zbor ogerski naznanil cesarju, so: pragmatična sankcija naj je podloga državno-pravni in upravni samostojnosti ogerski, — za Avstrijo skupne zadeve se priznavajo, kako? se bode posebej povedalo, — oktoberska diploma se zametuje, tudi februarški patent, — sprava na podlogi postav od 1848. leta, — pregled teh postav, — odgovorno ministrstvo ogersko, — prošnja za kronanje cesarja kot kralja ogerskega, — obljuba neke (temne) postave za ravnopravnost narodov, — se Hrvti kot „narodom“ se hočejo v dogovor spustiti, in ž njimi obravnavati sklepe dež. zbora zagrebskega od leta 1861, — obžalovanje, da o Dalmaciji nič ni omenil prestolni govor, — zahvala za unijo z Erdeljo, — Reka naj se naravnost vtelesi Ogerski, — politični grešniki naj se pomilostijo, — mestom ogerskim naj se podelijo stare svoboščine, — ako se te želje ne izpolnejo, se ne pomiri Ogersko. To vse zahtevajo Ogri, ki želé Avstrijo razcepiti na dvoje (dualizem). Menda jim ne bo obveljalo! — Razprava o adresi v Zagrebu je preteklo saboto prišla do kraja, in mi Slovenci kakor menda z nami tudi Čehi moramo reči: žalibog! ker dozdeva se nam, da v bitnosti je dualistična. Glave une stranke, ktera je leta 1861. bila v manjini pri glasovitem čl. 42., kakor Rački, Mrazović itd., drže se letos Madjaronov, kteri so jih takrat pobijali in črtili. Una stran pa, ktera se sedaj zove narodno-samostalna, sestaja velikidel iz činovnikov in oficirjev, ter jim je menda Mažuranić glava. Ako pa je taka, kako je to, da Bachovih deset let ni tako hudo delovalo na hrvaški narod, kakor Šmerling-Mažuranićevih pet? Leta 1861. bilo je v dež. zboru zagrebskem veliko govornikov v slovanskem federalističnem smislu, leta 1866 pa hudo malo ali le eden! — Prijaznost pruske in avstrijske vlade se zavoljo Šlezvik-Holštanskih zadev tako hudo krha, da nekteri časnikarji prerukujejo že vojsko. Al to je le naglica brez temeljite podlage!

Telegram iz Kačevja Novicam.

„En Kočevar“ se nam je zgubil. Ako se je morebiti zašel v Ljubljano, prosimo, da ga nam pošljete nazaj. Več Kočevarjev.

* V včerajšnjem „Eingesendet“ v „Laibach.“ smo menda našli zgubljenca, ki ga iščete, pod imenom „Ein Gottscheer.“ Ako ga ni danes pust popodil, pride kot „rechter Mann“ nazaj. Novice.

Listnica vredništva. Mnogo dopisov smo morali odložiti v današnjem listu; drugi pot pridejo gotovo.

Kursi na Dunaji 30. januarija.

5 % metaliki 62 fl. 10 kr.

Ažijo srebra 102 fl. 10 kr.

Narodno posojilo 64 fl. 95 kr.

Cekini 4 fl. 99 kr.